

звільнення від кримінальної відповідальності, то в цьому випадку кримінальне провадження також продовжується відповідно до загального порядку, передбаченого КПК України.

Отже, закриття кримінального провадження відіграє ключову роль у забезпеченні справедливості та виконанні принципів законності в правовій системі. Під час судового розгляду суд зобов'язаний ухвалити виправдувальний вирок у разі виявлення певних обставин, передбачених законом. Також суд приймає ухвалу про закриття кримінального провадження, якщо обставини справи виправдовують це рішення, враховуючи всі законні аргументи та докази.

1. Гуртієва, Людмила Миколаївна. Закриття кримінального провадження в стадії підготовчого провадження (за деякими підставами). Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи 2021. С. 185-191.

2. Літвінова, І. Ф., Кісільова Т. І. Підстави та процесуальний порядок закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування. Вектор, 2020. С. 37

3. Павич, Х. М. Закриття кримінального провадження судом першої інстанції. Львів, 2017. С. 42.

4. Рось, А. В. Закриття кримінального провадження: проблеми правової регламентації. 2018 С. 42.

Спицька А. О.

здобувач вищої освіти 3-го курсу
Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Телійчук В. Г.

професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник, доцент

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВИЯВЛЕННЯ ОСІБ СХИЛЬНИХ ДО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Оперативно-розшукове прогнозування в сучасному світі відіграє надзвичайно важливу роль у роботі правоохоронних органів. Це складна та відповідальна діяльність, яка ґрунтується на науковому аналізі ймовірних

шляхів та наслідків майбутнього розвитку різних злочинних явищ та процесів. Це включає формування злочинних структур, вчинення різних видів злочинів – від вбивств і розбійних нападів до економічних злочинів, а також виявлення правопорушень серед різних соціальних груп, включаючи дітей.

Оперативно-розшукове прогнозування відбувається на основі аналізу розвитку злочинних тенденцій в минулому та їх поточного стану. Застосовуються різні методики, включаючи аналіз індивідуальних особливостей потенційних злочинців та їх місце у злочинному середовищі. Основні завдання оперативно-розшукового прогнозування включають узгодження минулих характеристик об'єктів діяльності з їх поточним станом, визначення прогностичних ознак, що вказують на ймовірність майбутніх злочинних дій, та створення моделей майбутньої злочинної активності для визначення ймовірних висновків.

Прогнозування в діяльності оперативних підрозділів необхідно застосовувати для того, щоб зрозуміти, як і в якому напрямку будуть розвиватися події, (приміром у тій чи іншій галузі або сфері економіки) та вчасно підготуватися до активного впливу на них [1, с. 357].

Застосування методів прогнозування в оперативно-розшуковій тактиці дозволяє підвищити якість оперативно-розшукових дій та прийняття тактичних рішень. Це допомагає збільшити ефективність боротьби зі злочинністю та забезпечити безпеку суспільства. Оперативно-розшукове прогнозування виступає не лише інструментом виявлення та припинення злочинних дій, але й засобом попередження майбутніх правопорушень.

Враховуючи швидкі темпи змін у суспільстві та технологічній сфері, оперативно-розшукове прогнозування стає невід'ємною складовою роботи правоохоронних органів. Використання передових методів аналізу даних та розвитку технологій дозволяє підвищити точність та швидкість прогнозування. Це робить його надзвичайно актуальним у сучасних умовах боротьби зі злочинністю та забезпечення правопорядку.

Прогнозування використовується для вироблення правильної програми дій і прийняття управлінських рішень, що забезпечують найкраще досягнення результатів при виконанні завдань протидії організованої злочинності [2, с.30].

Зроблений правильний прогноз дій злочинного середовища надає оперативному співробітнику переваги у протистоянні і визначає оптимальний вибір сил і засобів для їх подолання. Така діяльність надає можливість дезорієнтувати злочинців і в короткий термін здійснити документування їхніх протиправних дій [3, с. 7].

Прогнозування ґрунтується на: раніше виявлених закономірностях; знанні реального стану об'єкта (явища); виявленні тенденцій його розвитку [4, с. 111].

Результатом оперативно-розшукового прогнозування є прогнозний

висновок – досить чітке формулювання майбутніх подій. Прогноз – це судження про невідоме раніше, реально можливе становище речей, яке висловлюється на основі вірогідної інформації про вихідні і супутні явища. Прогноз створює скеровувальне і стимулювальне цілеспрямовування для вирішення конкретних практичних завдань.

Передбачення на підставі аналогії дозволяє встановлювати можливість появи злочинців у певному місці та часі. Цей підхід використовується для оперативного передбачення об'єктів з метою їх розкриття, а також для встановлення спостереження в рамках оперативно-розшукових заходів та запобіжних заходів до осіб, які вже мали правопорушення, умовно засуджених та інших. Норми відповідних відомчих документів ґрунтуються на такому передбаченні, де зазначається перелік категорій осіб, які повинні бути об'єктом оперативного або профілактичного обліку. Цей перелік охоплює тих, хто в подібних ситуаціях (наприклад, після відбуття покарання, потрапляючи до організованої злочинної групи, залучений до вживання наркотичних речовин тощо) проявляє або може проявити кримінальну активність.

Аналогія, особливо коли йдеться про дії людей, не завжди може забезпечити точний прогноз, а, відповідно, і правильне тактичне рішення. Це пояснюється індивідуальними особливостями людей, які навіть у подібних умовах можуть вести себе по-різному. Наприклад, не всі особи з кримінальним минулим, навіть за серйозні злочини, повторюють свої дії; не всі, хто тимчасово безробітний, потрапляють до середовища злочинності; не всі підлітки, які залишаються без дорослих нагляду, вчиняють крадіжки тощо. Тому часто тактичні прогнози базуються на оцінці специфічних якостей особи (соціального досвіду, інтелекту, фізичних характеристик, професійних навичок тощо) або організованих злочинних груп (їх чисельності, міжгрупових зв'язків, ступеня гіллястості, досвіду в злочинній сфері, технічного забезпечення, наявності зброї тощо). Найвищий рівень точності тактичних прогнозів досягається завдяки докладному аналізу специфіки об'єктів (осіб, груп) з використанням всіх можливих джерел інформації (відкритих і конфіденційних). Цим шляхом можна виявити постійні характеристики (звички, зв'язки, навички), повторюваність дій, життєві цикли (періоди активності в злочинній сфері або розслаблення для осіб і груп).

Оперативно-розшукове прогнозування є надзвичайно ефективним інструментом для виявлення осіб, які схильні до вчинення кримінальних правопорушень. Шляхом умовного продовження тенденцій розвитку об'єктів від минулого до сучасного та майбутнього, застосовуючи різноманітні методики прогнозування, можна визначити структурні завдання оперативно-розшукового прогнозування. Ці завдання включають зіставлення минулих характеристик з реальним станом, визначення прогностичних ознак, створення прикладної моделі майбутньої злочинної діяльності та оперативно-тактичне прогнозування.

Застосування методів прогнозування в оперативно-розшуковій тактиці забезпечує підвищення якості та результативності оперативно-розшукових дій, поповнення інформації, підвищення гарантій уникнення помилок та ефективніше використання ресурсів. Однак, важливо враховувати, що аналогія та прогнози, хоч і є корисними інструментами, не завжди можуть гарантувати абсолютну точність через індивідуальні особливості поведінки людей. Тому, вирішальним є поєднання прогнозування з детальним аналізом специфіки об'єктів та використанням усіх можливих джерел інформації.

1. Телійчук В. Г., Оперативно-розшукове прогнозування як спосіб виявлення організованих злочинних груп. *Науковий журнал «Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки»*. Том 26, №2-1(2), 2013 р. С. 356-361. URL: <https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/26-65-2-1-ch-2>.

2. Телійчук В. Г., Рец В. В. «Оперативно-розшукова тактика: практичний аспект та значення її окремих елементів». *Norwegian Journal of Development of the International Science*, № 64, 2021 р. с. 27-30. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/operativno-rozshukova-taktika-praktichniy-aspekt-ta-znachennya-yiyi-okremih-elementiv/viewer>.

3. Ортинський В. Особливості інформаційного забезпечення оперативно-розшукового прогнозування у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів. *Науковий журнал «Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». Випуск 5, Номер 906 (20), 2018, с. 4-9. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/sep/18355/3.pdf>.

4. Бусол О. Ю. «Підрозділи аналітичної розвідки як спеціальний суб'єкт оперативно-розшукового прогнозування». *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 2(2). С. 106-115. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2011_2\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2011_2(2)_14).

Сарана В. В.

здобувач вищої освіти ННІ права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Шиян А. Г.

старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ

Насамперед, слід зазначити, що допит деяких учасників кримінального провадження під час досудового розслідування в судовому засіданні проводиться не часто, а лише якщо виникли випадки, що унеможливають